

грађанину. Зато је немогуће говорити о овој Револуцији, а не споменути њену историјску Декларацију о правима човека и грађанина од 26. августа 1789. год. Ова Декларација је усвојена у Националној скупштини у бурним данима Револуције али није остала чисто француска, већ је добила и универзални значај прогласивши општепризната права и вредности. И она се инспирисала природноправном доктрином, тако да није била у свему оригинална јер је понављала нешто што је већ било познато у рационалистичкој политичкој филозофији или потврђено у америчким доктринама права. Сходно духу природноправне школе, Декларација од 1789. год. проглашава да се људи рађају слободни и једнаки у правима и да је циљ сваког политичког удруживања очување тих природних права и то пре свега слободе, својине (као светог и неотуђивог права) сигурности и отпора угњетавању. Ове универзалне вредности и принципе Декларација је развила и преточила у конкретна права (лична и политичка) која обезбеђују физички и политички интегритет и еманципацију човека. Тако од личних права она гарантује да нико не може бити оптужен, ухапшен ни задржан у затвору осим у случајевима одређеним законом, док у погледу кажњавања проглашава да је свако невин док се не огласи кривим и да може бити кажњен само на основу закона донетог пре извршеног дела. У домену политичких права, Декларација најпре омогућује човеку да учествује у политичком животу и одлучује о законима непосредно или преко својих представника а затим му признаје и слободу говора, мисли, савести и јавног изражавања својих мисли, и др. и то све у оквиру политичке (представничке) демократије засноване на националној суверености, поштовању закона, принципа поделе власти и одговорности државних органа и службеника за вршење јавних функција. Ништа мање значајна од ове прве француске је и она друга, такође револуционарна Декларација о правима човека и грађанина од 1793. донета као саставни део Монтањарског устава (од 24. јуна 1793.) мада је остала мртво слово на папиру, као и сам тај Устав. У духу револуционарне доследности, ова Декларација проглашава да сувереност припада народу (а не нацији) али у осталоме следи и понавља ову прву Декларацију и то оне њене принципе и права која обезбеђују човекову личну заштиту и политичку еманципацију. Осим већ познатих права, вредно је поменути и нека нова: непосредно бирачко право, право народа да мења или допуњује свој устав, учествује у доношењу закона, подноси петиције носиоцима јавне власти, али и право на образовање, на помоћ од других, отпор насиљу и др.